

# Mi történt a külpolitikában?

## Nasszer elnök elhalasztotta augusztus 14-re tervezett moszkvai látogatását

JOSZIP BROZ-TITO jugoszláv köztársasági elnök a Tanjug igazgatójának adott nyilatkozatában kijelentette: „Meglepetés, hogy a három nyugati hatalom — bár Jugoszlávia földközi-tengeri ország és törvényes tengeri útja a volt Osztrák-Magyar Monarchiának, az 1883. évi egyezmény-biztosította jogok tekintetében — nem hívta meg Jugoszláviát a londoni értekezletre. Ez nem véletlen és árnyat vet az értekezlet céljaira és indokaira.

A csatorna áramosításáról szólva hangsúlyozta: senkinek vonatkozó kétsége egy szuverén ország ama jogát, hogy bármilyen államotson saját területén, ha úgy véli, hogy az a nép és az állam szuverenitását szolgálja. Ebben az esetben ez annál is világosabb, mert egyiptomi társaságról van szó, amely egyiptomi törvények alá tartozik.

Japán — mint ismeretes — résztvesz a londoni értekezleten és feltehető, hogy támogatni fogja a három nyugati hatalom álláspontját. Eppen ezért keltett meglepetést, hogy a Japán Szocialista Párt — a Reuter tokiói tudósítójának jelentése szerint — kiadott közleményében támogatja a Szezei-csatorna Társaság Egyiptom részéről történt államcsúszását. A közlemény hangsúlyozza: „Az államcsúszás Egyiptom nemzeti jogának megindokolható gyakorlása volt, amelynek célja, hogy kispörje a nyugati gyarmatosító rendszert Egyiptom területéről”.

Igaz, a Japán Szocialista Párt nem kormánypárt, hanem a legnagyobb ellenzéki párt, állásfoglalása mégis döntő, hiszen a parlament 467 mandátumból 155, a felsőház mandátumaiból pedig 49 van a birtokában.

Dulles amerikai külügyminiszter, aki pénteken Washingtonból New Yorkba utazott, hogy a szuezi kérdéssel kapcsolatban tárgyaljon Hammarskjöld ENSZ-titkárral, újságírók előtt kijelentette: A szuezi válsaggal foglalkozó háromhatalmi értekezlet „soha nem vette számításba, hogy olyan döntéseket hoz, amelyek kötelezőek lennének a londoni értekezleten résztvevő kormányokra”.

Dulles azzal a szovjet javaslatl kapcsolatosan, hogy a londoni értekezletet halasszák el, kijelentette: „Kétféle, hogy gyakorlati értelme lenne változtatásokat végrehajtani ebben a szakaszban, a kérdést azonban elsősorban Angliának kell eldöntenie”.

Itt említjük meg, hogy a három nyugati hatalom athéni diplomáciai képviselői pénteken átadták a görög külügyminisztériumnak kormányuk elutasító válaszát arra a

görög javaslatra, hogy a Szezei-csatorna kérdésével foglalkozó értekezletet halasszák el és ne Londonban, hanem másutt tartsák meg.

Nasszer egyiptomi köztársasági elnök — mint ismeretes — a korábbi tervek szerint augusztus 14-ére kitűzött moszkvai látogatását elhalasztotta. Látogatásának legközelebbi időpontját nem közölte, de valószínű, hogy még ebben a hónapban sor kerül rá.

Egyiptom londoni nagykövetsége közleményt adott ki, amelyben megfogalmazta azt az állítást, amely szerint Egyiptom az emberi jogokat sértő körülmények között munkájuk folytatására kényszerítette a Szezei-csatorna Társaság külföldi alkalmazottait és kijelenti: az egyiptomi kormányban nincs szándékában büntető intézkedéseket alkalmazni azokkal szemben, akik fel kívánják mondani szerződésüket. A nyilatkozat azt a volt társaságot vádolja azzal, hogy a külföldi alkalmazottakat munkájuk abbahagyására uszítja, mivel felszólítja őket, hogy válasszanak a régi társaság és az új egyiptomi társaság között.

Nasszer egyiptomi elnök szombaton délután rendkívüli ülésre hívta össze kormányát. Az ülésen megvitaták a londoni értekezletre szóló meghívásra adandó végleges választ.

Egyiptom választát előreláthatólag vasárnap reggel hozzák nyilvánosságra és annak teljes szövegét Nasszer elnök ismerteti a vasárnap déli sajtóértekezleten.

A londoni rádió jelentése szerint kiutasították Egyiptomból a Shell-olajtársaság szuezi olajfinomítójának két angol igazgatóját. A kairói angol nagykövet tiltakozott a kiutasítás ellen.

AZ AMERIKAI ELNÖKVÁLASZTÁS lesz az év egyik legnagyobb nemzetközi eseménye. Már nagyban folynak a választási előkészületek. Hétfőn, augusztus 13-án ül össze Chicagóban a Demokrata Párt országos kongresszusa, amely elfogadja majd a párt választási programját és megválasztja elnök- és alelnökkjelöltjét az év novemberében sorra kerülő elnökválasztásra. A Köztársasági Párt — Eisenhower pártja — kongresszusa egy héttel később, augusztus 20-án ül össze San Franciscóban.

PÉNTEKEN fogadta Bulgaryin és Hruscsov Moszkvában Szigemicu japán külügyminisztert, és megbeszélést folytatott vele. A megbeszélésen részt vett Szepilov szovjet külügyminiszter is. A megbeszéléseken a japán küldöttségnek a szovjet-japán tárgyalásokon előterjesztett területi követeléseiről volt szó.

## Borzalmas bányászserencsétlenség Belgiumban

Szerdán reggel borzalmas szerencsétlenség történt a belgiumi Marcinelle nevű város szénbányájában: rövidzárlat következtében tűz ütött ki és 261 bányász bennszorult az égő, ezer méternél mélyebben fekvő tárnákban. Az azóta is folyó mentési munkálatok csaknem lehetetlenné teszik, hogy a tárnákba zúdított vízmennyiség 3-400 méter mélységben gőzzé változik. Péntek estig mindössze 6 sebesült és kilenc halottat sikerült felszínre hozni. A lentre került bányászok megmentésére már alig van remény.

Az eddig felszínre hozott áldozatok temetése hétfőn lesz.

A lentre került bányászok nagy többsége olasz, de van közöttük három magyar származású is.

A magyar bányász-szakszervezet a következő táviratot küldte a belga bányaiipari dolgozók szakszervezetének: „Mély megrendüléssel értesültünk, hogy a Marcinelle-i bányában tűz következtében 261 bányász maradt az akna mélyén. A magyar bányászok őszinte testvéri együttérzésüket fejezik ki a belga bányászoknak és a szerencsétlenül járt bányászok hozzátartozóinak.

A magyar bányaiipari dolgozók szakszervezete központi vezetősége nevében: Blaha Béla elnök.

## Végeit az angol motoripari sztrájk

A londoni rádió jelentése szerint a British Motor Corporation sztrájkoló munkásai és a vállalat vezetősége között pénteken este meg egyezett a sztrájk vége. A munkások hétfőn újra megjelennek a munkahelyükön.

A sztrájkra az adott okot, hogy a vállalat elhatározta 6.000 munkás elbocsátását. Most a sztrájk hatására a gyár hozzájárul, hogy azoknak az elbocsátottaknak, akik hosszú ideig voltak a gyár szolgálatában, kártérítést fizet.

A munkálatok abba is befejeződtek, hogy a jövőben hasonló esetben tárgyalnak a szakszervezetekkel.

## Bulgaryin elvtárs üzenete a nagaszaki nemzetközi értekezlet résztvevőikhez

Augusztus 9-én kezdődött meg Nagaszakiban az atom- és hidrogénfegyver alkalmazása ellen összehívott értekezlet, Bulgaryin elvtárs, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke a szovjet nép nevében üdvözlőt küldte és eredményes munkát kívánt az értekezlet résztvevőinek.

„A világ népei mindennél inkább kívánják fenntartani a szilárd és tartós békét, egy-szer s mindenkorra megakarnak szabadulni az atomháború borzalmaiból — állapítja meg üzenetében a szovjet miniszterelnök — és az emberi értelem legnagyobb

vívmányát, az atomerőt, nem az emberi kultúra vívmányainak romlására, hanem a békés építés feltételeinek biztosítására, a dolgozók élet-színvonalának emelésének érdekében akarják felhasználni.

A szovjet nép — hangzik Bulgaryin elvtárs üzenetében — néhány befejező sora — annak a reményének ad kifejezést, hogy az értekezlet tekintélyt parancsoló hangon foglal állást az atom- és hidrogénfegyver betiltásáról szóló javaslat mellett, s kitér a szilárd és tartós békére, az atomerő kizárólag békés célokra, az emberiség javára használatára fel.

## Megnyílt a Hunyadi János emlékkiállítás

A nagy magyar hadvezér, Hunyadi János halálának 500. évfordulója alkalmából a Hunyadi János emlékkiállítás megnyitóját rendezte a nemzeti múzeumban.

A szombaton délelőtt megtartott megnyitói ünnepségen megjelent Apró Antal, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöke, a Minisztertanács elnökhelyettese és Mekis József, a Minisztertanács elnökhelyettese, a Magyar Dolgozók Pártja Politikai Bizottságának tagjai, Darvas József népművelési

miniszter, Kállai Gyula, a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége kulturális osztályának vezetője.

Jelen volt a megnyitáson a budapesti diplomáciai képviselők több vezetője és tagja. Ott volt a Hunyadi-emlékünnepségek alkalmából hazánkba érkezett albán, bolgár, csehszlovák, jugoszláv, lengyel és román küldöttség.

Megnyitói beszédet Szabó Pál, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának alelnöke, a Hunyadi emlékbizottság elnöke mondott.

## Megkapják a doktori címet a fiatal orvosok és jogászok

A DISZ Központi Vezetősége és az Egészségügyi Minisztérium javaslatára a Magyar Dolgozók Pártja Politikai Bizottsága elhatározta, hogy helyt ad a fiatal orvosok és jogászok kérésének és javasolja, hogy a Minisztertanács intézkedjen az orvosok és a jogászok doktori címének visszaállításáról 1952-ig visszamenő hatállyal. 1952-ig ugyanis az egyetemeken orvosi és jogi karain végzetek az orvosi és a jogász szakma gyakorlására való képesítésük megjelölésére automatikusan jogot kaptak a doktori cím (dr.) használatára.

A párt ezzel a döntéssel megszünteti azt — a fiatal orvosok és jogászok számára 1952-ben kialakult — sérelmes helyzetet, amely abban nyilvánult meg, hogy sokan fiatal orvosaink és jogászaink képesítését és tudását a régi egyetemeken nyújtott képesítésnél és tudásnál alacsonyabban értékelték és nemegyszer bizalmatlansággal viseltettek a doktori címmel nem rendelkező orvosaink és jogászaik iránt.

A doktori cím (dr.) visszaállítása nem érinti a tudományos minősítés 1952-ben bevezetett rendszerét. Ennek ugyanis egyik igen magas — nagy tudományos teljesítményt követelő fokozata a „Tudományos doktora” cím, s így a képesítést jelző „dr.” cím semmiképpen sem azonos a Magyar Tudományos Akadémia által „adományozott”. „Orvostudományok doktora”, illetve a „Jogtudományok doktora” tudományos fokozattal.

## Végeit a tanévelőkészítő országos tanácskozás

Szombaton a tanévelőkészítő országos értekezlet folytatta tanácskozásait. Megjelent Kónya Albert oktatásügyi miniszter, Jóbóru Magda, az oktatásügyi miniszter első helyettese.

Kiss Gyula oktatásügyi miniszterhelyettes előadásában elmondta, hogy szeptembertől az általános iskola I-IV. osztályában 26 ezer nevelő új tanterv alapján lát a tanításhoz. Új tankönyvekből tanul majd a legkisebb iskolások serege — mintegy hétszáz ezer gyermek. Az új tanterv és az új tankönyvek nagyobb lehetőséget adnak a színvonalas nevelőmunkára. Messzeemenően figyelembe veszik a gyermek életkor jellemzőit, a gyermek teherbíró képességéhez szabott tárgyi ismeretek nyújtásával, biztos alapot adnak a szakmai oktatáshoz. Az új olvasókönyvekben újra megfelelő helyet kaptak a legnagyobb írók kis remekművei. Petőfi, Móricz, Zsigmond mellett Gárdonyi, Móra Ferenc úde, kedves írásait olvashatják a tanulók.

A tanterv általában csökkentette és arányosabbá tette az ismeretanyag elosztását.

Régi kívánságnak tettünk eleget, amikor az új tantervben bevezettük a kézimunkát — mondotta befejezésük Kiss Gyula.

## Négy nappal a londoni értekezlet előtt

sével összefüggő terhelket. Ez az alibi-indok, amelynek közvetlen célja az volt, hogy Nasszer Amerika iránti hüsnegnyilatkozatra bírja, mely esetben az Egyesült Államok folyósította volna a kilitásba helyezett kölcsönt, sőt annak többszörösét is, készletet azután Anglia kormányát arra, hogy elálljon az Egyiptomnak nyújtandó 15 millió 400 ezer dolláros kölcsön folyósításától. Az amerikai befolyás alatt álló Világbank szintén visszavonta 200 millió dolláros kölcsön-ajánlatát.

Az amerikai lépés következményeizután csupán Angliára és Franciaországra hatottak vissza, mert Nasszer nemcsak, hogy nem volt hajlandó elkötelezni magát az Egyesült Államok irányába, hanem egyszerűen államcsúszította a Szezei-csatorna Társaságot és így kívánja elértemteni az asszuáni gát felépítéséhez szükséges összeget. Az angolokat és a franciákat a lépés azért érintette különösen súlyosan, mert e két ország rendelkezik a Szezei-csatorna Társaság részvényeinek többségével. A csatorna társaság 800 ezer részvényéből 353.504 darab az angol kormány tulajdonában van, 32 igazgatóból álló tanácsában pedig 16 francia, 9 pedig angol. Természetes tehát, hogy az angol és a francia hajók előnyös helyzetben voltak más nemzetek hajóival szemben, ezenkívül, hogy az angolok és franciák évről évre busás hasznot zsebeltek be. Amikor azután a három nyugati külügyminiszter nagyhirtelen összejlt Londonban, hogy megtárgyalja a Szezei-csatorna Társaság államcsúszása következtében előállt helyzetet, kide-

rült, hogy Dulles nem osztja az angolok és a franciák álláspontját. Elítélte ugyan az Egyiptom részéről történt államcsúszást, mert — mint mondotta — „megengedhetetlen, hogy ezt a nagy nemzetközi víziutat, amelyen egy sor nemzet megélhetése múlik, egyetlen ország aklázza ki önző céljai érdekében, és hogy az 1883. október 29-én megkötött konstantinápolyi megállapodás végrehajtását szolgáló vállalatot bosszúállásból megszüntetik” — nem támogatta azonban az angolok és a franciák által felvetett fegyveres akció gondolatát. Az angol és a francia kormány elkeseredett kifakadásokkal reagált a dulles-i nyilatkozatra s kénytelen volt tudomásul venni, hogy csak saját szakkállára tehet Egyiptom ellen katonai lépéseket, mert az amerikaiak az elnökválasztás előtt — de az arab országokban folytatott, népszerűsége törekvő politikájuk következtében azután sem — nem hajlandók közösséget vállalni a közkeletű angol-francia érdekek védelmében.

Az arab államok és az érdekelt országok leg többje nem osztja a nyugati hatalmak kormányainak azt a nézetét, hogy a Szezei-csatorna Társaság államcsúszása jogtalan volt. Valójában nem történt semmi más, mint az, hogy Egyiptom kormányja állami kezelés alá vett egy olyan közlekedési útvonalat, amely területén halad kezesztül. Ehhez minden joga megvolt. A Manchester Guardian című tekintélyes angol lap is kénytelen elismerni, hogy Nasszer az államcsúszással nem sértette meg az 1883. évi egyezményt, amely egy

szót sem tartalmaz a tulajdonjogról. Egyiptom csak akkor járt volna el törvényellenesen, ha elzárta volna a csatornát, vagy olyan intézkedéseket fogantatott volna, amelyek következtében a csatornán átmenő forgalom szabadsága forogna veszélyben. Ilyen intézkedésekre azonban nem került, nem kerülhetett sor, hiszen Egyiptomnak érdeke, hogy a csatorna forgalma a lehető legnagyobb legyen. Az egyiptomi kormány hajlandó a volt tulajdonosok kártalanítására is, ami végképp kétségtelenné teszi, hogy Egyiptom eljárása a legteljesebb mértékben jogos volt.

A három nyugati hatalom véleménye szerint a Szezei-csatornának nemzetközinek és nemzetközi igazgatás alatt állónak kell lennie. Ilyen értelmű javaslatot terjesztettek majd az értekezleten résztvevő küldöttségek elé. A tervezet szerint egy új nemzetközi társaság alakulna, amely működtetné a csatornát és „tisztességesen” kártalanítaná a Szezei-csatorna Társaság részvényeseit. A nyugati kormányok természetesen ismét saját befolyásuk alá kívánják vonni az új társaságot is, érdekeik védelmében és biztosításában.

Nem valószínű azonban, hogy a 24 meghívott ország: az 1888-ban létrejött konstantinápolyi egyezményt aláíró országok: Franciaország, Olaszország, Hollandia, Spanyolország, Törökország, Anglia és Oroszország, valamint Egyiptom, továbbá a csatornát nagymértékben igénybevevő országok: Ausztrália, Ceylon, Dánia, Etiópia, Nyugat-Németország, Görögország, India, Indonézia, Irák,

Japán, Új-Zealand, Norvégia, Pakisztán, Portugália, Svédország és az Egyesült Államok képviselői elfogadják ezt a nagyon is átlátszó célzatú javaslatot. A szovjet kormány ismert nyilatkozata ugyanis rávilágított a nyugati álláspont túlságosan is sok gyengéjére és leszögezte, hogy a nyugati határozati javaslat lényegében beavatkozás Egyiptom belső ügyeibe. Az értekezlet — mutat rá a szovjet kormány nyilatkozata — az ENSZ megkerülésével hívták össze, pedig legfőképpen az ENSZ volna illetékes, hogy döntson a Szezei-csatorna kérdésében.

A londoni értekezletre lapzártáig 22 ország jelentette be részvételét. Görögország nem vesz részt az értekezleten, Egyiptom részvétele pedig bizonytalan.

Valószínű, hogy az értekezleten nagy viták és éles összecsapások lesznek és legálabbis kétséges, hogy a nyugati hatalmak javaslatait elfogadják-e. „Ha az angolok és a franciák — állapítja meg az imént idézett Manchester Guardian című angol lap — bösz bika módjára törnek be az értekezletre, Egyiptom haladéktalanul megálljtólásért ordítózva, csak ők lesznek a vesztesek”. Nos, semmi jel sem mutat arra, hogy az angolok és a franciák higgadtan és tárgyalásosan viselkednének a londoni értekezleten, mint ahogyan ezt eddig tették. Ez pedig más szavakkal annyit jelent, hogy az értekezlet döntései — amennyiben döntésre egyáltalán sor kerül — ellentétesek lesznek azokkal a célkitűzésekkel, amelyek megvalósítását az angolok és franciák oly hán óhajtkák.

PETROVICS ISTVÁN